

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРАВА, ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ МАГІСТРІВ
ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081 ПРАВО, 262 ПРАВООХОРОННА
ДІЯЛЬНІСТЬ, 293 МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Одеса – 2020 року

**Рекомендовано до друку Вченою радою
Міжнародного гуманітарного університету
Протокол № 4 від 14 лютого 2020 р.**

Укладачі:

Андрейченко Світлана Сергіївна, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства, Міжнародний гуманітарний університет;

Качурінер Вікторія Львівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін, Міжнародний гуманітарний університет;

Кізлова Олена Сергіївна, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного та господарського права і процесу, Міжнародний гуманітарний університет;

Крестовська Наталія Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри державно-правових дисциплін, Міжнародний гуманітарний університет;

Крижановський Анатолій Федорович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри державно-правових дисциплін, Міжнародний гуманітарний університет

Подобний Олександр Олександрович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального права, процесу та криміналістики, Міжнародний гуманітарний університет;

Тицька Яна Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін, Міжнародний гуманітарний університет;

Цуркану Сюзанна Іванівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства, Міжнародний гуманітарний університет.

Рецензенти:

Тіщенко В.В., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри криміналістики Національного університету «Одеська юридична академія»;

Марущак В.П., доктор наук з державного управління, кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри державознавства і права Одеського регіонального інституту державного управління.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ МАГІСТРІВ.....	7
2. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА ТА ЇЇ СТРУКТУРА.....	10
2.1. Вибір та формулювання теми кваліфікаційної роботи магістра.....	12
2.2. Складання плану дослідження.....	14
2.3. Структура та зміст кваліфікаційної роботи магістра.....	15
2.4. Оформлення кваліфікаційної роботи магістра.....	23
3. КЕРІВНИЦТВО КВАЛІФІКАЦІЙНИМИ РОБОТАМИ МАГІСТРІВ ТА ЇХ РЕЦЕНЗУВАННЯ.....	26
3.1. Функції наукового керівника.....	26
3.2. Вимоги до написання відгуку та рецензії на кваліфікаційну роботу магістра.....	27
4. ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА ДО ЗАХИСТУ ТА ЇЇ ЗАХИСТ.....	29
Додаток 1.....	31
Додаток 2.....	32
Додаток 3.....	33
Додаток 4.....	35
Додаток 5.....	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	42

ВСТУП

Кваліфікаційна робота магістра займає особливе місце у процесі підготовки фахівців у вищих навчальних закладах як письмовий твір, що комплексно-інтегративно посвідчує наявність у її автора системи компетенцій, якими має володіти сучасний носій кваліфікаційного рівня «магістр».

На жаль, досвід написання студентами наукових творів свідчить, що не всі здобувачі ступеня магістра володіють відповідними компетенціями, які необхідні для здійснення самостійного дослідження обраної актуальної, теоретично та практично значущої теми, підготовки якісного тексту наукового характеру та успішного захисту положень роботи перед фаховою екзаменаційною комісією.

Саме цим викликана необхідність підготовки даного посібника, який має слугувати своєрідною «зеленою картою» всього процесу підготовки випускником магістерської кваліфікаційної роботи.

Для дослідників-початківців вельми важливо не тільки добре знати основні положення, що характеризують кваліфікаційну (магістерську) роботу магістра як наукову роботу, а й мати необхідні уявлення про методологію і методику наукової творчості, бо, як показує сучасна навчальна практика вищих навчальних закладів, у таких дослідників на перших кроках здійснення наукової роботи найбільше питань виникає саме з цього приводу.

Наукова робота відрізняється від будь-якої іншої саме метою – отримати нове наукове знання. Саме в процесі роботи такого роду виробляються і теоретично систематизуються об'єктивні знання про право, правові явища і процеси. Однак в науці мало встановити якийсь новий науковий факт, важливо надати йому належне пояснення з позицій науки, показати його загально-пізнавальне, теоретичне або практичне значення, а також завчасно передбачити невідомі раніше нові процеси, явища і тенденції.

Наукова робота – це перш за все суто організована і планова діяльність. Хоча науці відомі факти «випадкових» відкриттів, проте тільки ретельно

сплановане, добре оснащене сучасними пізнавальними засобами наукове дослідження дозволяє розкрити і глибоко осягнути об'єктивні закономірності у природі і суспільстві. Надалі йде процес продовження цільової обробки первинного задуму, уточнення, зміна, доповнення заздалегідь наміченої схеми дослідження.

Науково вивчати – це значить починати дослідницький процес з встановлення фактів і закономірностей. Якщо вони налаштовані належним чином (тобто підтверджені численними свідченнями спостереження, експериментів, перевірок та ін.), то вважаються безперечними і обов'язковими. Це емпіричний рівень дослідження, що уможливорює накопичення критичної маси різноманітних фактів і даних, які потребують належної оцінки, аналізу та синтезу і глибокого осмислення. Ці завдання вирішуються на наступному рівні пізнання – теоретичному.

Теоретичний рівень пізнання відрізняється від емпіричного: різниця в способах віднайдення загального у фактах і даних, тобто у встановленні певних закономірностей. Відмінності теоретичного та емпіричного рівнів наукового пізнання кореняться у специфіці способів ідеального відтворення об'єктивної реальності, підходів до побудови системного знання.

Науково вивчати – це значить виявляти причинно-наслідкові зв'язки між явищами за схемою: причина – явище – наслідок . При цьому також важливо не тільки встановити який-небудь науковий факт, важливо дати йому пояснення з позиції науки, показати загально-пізнавальне, теоретичне або практичне значення.

Обов'язок наукового керівника – застерегти студента від недооцінки емпіричного матеріалу. Його консультаційна допомога студенту починається з обговорення того, що у контексті обраної теми уявляє собою той чи інший метод, які засоби і прийоми дослідження входять до його складу, яку роль вони відіграють при збиранні емпіричного матеріалу і в процесі написання доведеного тексту наукового дослідження. Цей момент є надзвичайно важливим, бо, як підкреслював Куно Фішер «...прогалина у методі вчителя

зазвичай становить прогалину в голові учня ...». Також важливо обговорити зі студентом весь процес здійснення наукового дослідження, оптимальну послідовність дій для його успішного завершення. Але слід зазначити, що посібників (рекомендацій), присвячених виконанню наукових досліджень, вкрай мало. Тому досвід наукового керівника, який, власне є унікальним для кожного довершеного науковця, та ґрунтується на глибокому розумінні специфіки досліджуваної предметної сфери, є надбанням, яким повною мірою має скористатися науковець початківець, творчо оцінюючи, як цей довід співвідноситься з власними принципами і підходами.

В розроблених фахівцями Інституту права, економіки та міжнародних відносин рекомендаціях з написання кваліфікаційних робіт магістрів поставлено завдання – розглянути весь процес підготовки кваліфікаційної роботи від вибору теми наукової роботи до їх публічного захисту. Особлива увага в них приділяється методологічним основам наукової творчості, вимогам та методиці оформлення його результатів, а також процедурі публічного захисту завершених кваліфікаційних робіт.

Дані методичні рекомендації допоможуть студенту якісно і усвідомлено підійти до написання наукового дослідження (кваліфікаційної роботи магістра), отримати відповіді на питання щодо вимог до даного рівня роботи, ознайомитися з основними методами наукового пізнання, отримати зразки необхідних документів для оформлення індивідуальних даних.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ МАГІСТРІВ

Кваліфікаційна робота магістра – це самостійна науково-дослідна робота, яка готується студентом у вищому навчальному закладі з метою отримання освітньо-кваліфікаційного рівня – магістр. Основне завдання автора – продемонструвати свою наукову кваліфікацію, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання теоретичного і практичного характеру. Крім того, в роботі повинні бути сформульовані конкретні висновки та пропозиції щодо удосконалення законодавства та практики його застосування¹.

Кваліфікаційна робота магістра, з одного боку, має узагальнюючий характер, оскільки є своєрідним підсумком підготовки магістра, з іншого самостійним науковим дослідженням студента в обраній галузі правознавства, у виконанні якого можуть бути зацікавлені установи, організації або підприємства. При цьому студент упорядковує накопичені наукові факти, аналізує існуючі теоретичні положення, висловлює власну думку щодо їх наукової цінності або практичної значимості, своє критичне ставлення до існуючих думок і пропозицій у літературі.

Зміст кваліфікаційної роботи магістра повинен містити не тільки аналіз поглядів вчених, а також обґрунтовані висновки і рекомендації, які мають певну новизну та теоретичне чи практичне значення. Результати роботи мають свідчити про наявність у її автора навичок науково-дослідницької роботи в той чи іншій галузі правознавства. Кваліфікаційна робота магістра відрізняється високим рівнем науковості, виявляє здатність студента до застосування методології, засобів логічного мислення, правового та наукового обґрунтування. У роботі проводиться всебічний аналіз наукових фактів, розглядаються та виявляються наявні альтернативи їх розвитку.

¹ Кислий А. М., Гевко В. В. та ін. Методичні рекомендації щодо підготовки магістерської роботи. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2019. С. 3.

Кваліфікаційна робота магістра дозволяє підготувати випускника до подальшого застосування його здібностей у науково-дослідницькій та науково-практичній роботі, й надає можливість застосувати набуті уміння та навички для навчання у аспірантурі.

Кваліфікаційна робота магістра повинна містити²:

– обґрунтування актуальності теми, що обумовлюється її теоретичним і практичним значенням;

– характеристику минулого і сучасного досвіду та способів розв'язання поставлених проблем теоретичного і практичного характеру;

– чітке визначення мети, завдань, об'єкту, предмету і методів дослідження;

– нормативне, теоретичне і логічне обґрунтування висловлених висновків, пропозицій по напрямках, методах і засобах вирішення поставлених завдань.

– положення, які ґрунтуються на критичному аналізі чинного законодавства та певних правових актах, що веде до виявлення відповідних недоліків, колізій, неточностей, які існують на сучасному етапі розвитку правознавства;

– матеріал, який базується на вивченні монографічної та іншої наукової літератури, та критичному аналізі висловлених в них думок авторів, на аналізі та узагальненні (у відповідних випадках) правозастосувальної практики.

Кваліфікаційна робота магістра, її структура, зміст, оформлення посилань і цитувань, список використаних джерел і додатків повинні відповідати вимогами, що ставляться до робіт такого рівня³. Обсяг кваліфікаційної роботи магістра повинен становити 90-100 сторінок тексту, набраного на комп'ютері (кегель 14) через 1,5 інтервал, шрифт – Times New

² Теорія і методика професійної освіти: навчальний посібник / за ред. З.Н.Курлянд. К. : Знання, 2012. URL: http://pidruchniki.com/1486011055093/pedagogika/magisterska_robota_kvalifikatsiyne_doslidzhennya

³ Матвієнків С.М. Дипломна та магістерська роботи як кваліфікаційне дослідження. Івано-Франківськ : Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2013. С. 6.

Roman. Список використаних джерел з посиланнями у кваліфікаційній роботі магістра повинен складатися з 80-100 джерел. При написанні роботи студенти спеціальності «Міжнародне право» мають використати не менше 30 відсотків від загальної кількості першоджерел на іноземній мові. Кваліфікаційна робота магістра виконується українською мовою (за бажанням студента – іноземною мовою)⁴.

Керівництво кваліфікаційними роботами магістрів можуть здійснювати викладачі, що мають науковий ступінь кандидата наук (доктора філософії) або доктора юридичних наук (доктора наук). Організація і контроль за процесом підготовки цих робіт покладається на завідувача кафедри та керівників кваліфікаційних робіт магістрів, відповідальність за організацію та проведення захисту кваліфікаційних робіт магістрів покладається на директора ІПЕМВ та Екзаменаційну комісію. Тематика кваліфікаційних робіт магістрів щорічно оновлюється і корегується з урахуванням новацій у законодавстві, юридичній практиці, науково-дослідній роботі.

Література, яка використовується при написанні кваліфікаційної роботи магістра, повинна мати обмеження щодо використання за часом її видання в залежності від характеру роботи: кваліфікаційна робота магістра, яка носить історичний характер не має обмежень щодо часу видання, використаної літератури; кваліфікаційна робота магістра, яка висвітлює сучасний стан інституту права, повинна, в основному, містити літературу, яка видана після 90-х років ХХ століття. Успішний захист кваліфікаційної роботи магістра є підставою для присвоєння випускнику відповідної кваліфікації.

⁴ Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. С. 104.

2. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА ТА ЇЇ СТРУКТУРА

Виконання кваліфікаційної роботи містить такі орієнтовні етапи⁵:

1. Вибір теми роботи та оформлення заяви щодо закріплення відповідної теми за певним науковим керівником (Додаток 1).
2. Ознайомлення із наявними за тематикою дослідження першоджерелами, на підставі яких здійснюється складання плану дослідження (Додаток 4), постановка мети та конкретних задач. Визначення об'єкту та предмету дослідження. Вибір методів дослідження.
3. Написання чернетки роботи по розділах та ознайомлення наукового керівника з нею. Обговорення результатів дослідження з науковим керівником.
4. Апробація результатів дослідження: підготовка та опублікування тез доповідей на конференції, круглі столи та ін. за темою кваліфікаційної роботи магістра.
5. Формулювання висновків дослідження.
6. Складання остаточного бібліографічного списку літератури відповідно до встановлених стандартів (Додаток 5).
7. Перевірка роботи на плагіат, вона є обов'язковою.
8. Остаточне оформлення роботи та доповідь її результатів на засіданні кафедри, на якій випускається робота (з наданням супроводжуючих документів: звіт про перевірку на плагіат; відгук наукового керівника; рецензія; копія публікації або інші документи, що підтверджують апробацію результатів дослідження).
9. Підготовка до захисту; написання доповіді, підготовка ілюстративного матеріалу (схеми, графіки, діаграми, таблиці на листах формату А4 для членів Екзаменаційної комісії, якщо це потрібно).
10. Захист кваліфікаційної роботи.

⁵ Чорновол-Ткаченко О.О. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. С. 28.

Означені етапи є приблизними та не вказують на обов'язковий порядок їх виконання, тому деякі частини роботи можуть виконуватися одночасно.

2.1. ВИБІР ТА ФОРМУЛЮВАННЯ ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Вибір теми кваліфікаційного дослідження магістра визначається напрямом, над яким працює професорсько-викладацький склад кафедр. Перелік тем кваліфікаційних робіт магістрів затверджується протоколом кафедри, які доводяться до відома студентів у вересні випускного курсу. Крім того, тема кваліфікаційної роботи магістра може бути запропонована самим студентом, але вона має бути пов'язана з тематикою наукової та методичної роботи кафедри та затверджується протоколом кафедри.

Назва будь-якої кваліфікаційної роботи магістра повинна бути чітко сформульована та неперевантажена змістовно. Оскільки саме тема кваліфікаційного дослідження визначає предмет та напрями дослідницької роботи.

Слід пам'ятати, що основним критерієм вибору теми кваліфікаційної роботи магістра є науковий інтерес студента, його бажання розвинути свої знання у конкретній галузі права, цей вибір повинен бути результатом власних роздумів та ідей, які виникли в результаті особистих спостережень, вивчення теорії та читання періодичних видань професійної спрямованості. Тематичний напрям кваліфікаційної роботи магістра повинен також враховувати матеріали виробничої практики, оскільки наявність у магістерській роботі аналітичного розділу із використанням матеріалів конкретної правової ситуації є обов'язковою частиною. Студентам заочної форми навчання рекомендується обирати тему кваліфікаційної роботи магістра відповідно до профілю діяльності за місцем роботи (для працюючих студентів) або за місцем проходження переддипломної практики для більш повного висвітлення проблемних правових питань, які вирішує той чи інший заклад (організація)⁶.

⁶Положення про кваліфікаційні роботи Одеського державного університету внутрішніх справ. 2019. С. 6. URL: http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/ilovepdf_com-3.pdf.

Після обрання теми кваліфікаційної роботи магістра студент повинен написати заяву на ім'я завідувача випускаючої кафедри (Додаток 1). Обрані теми кваліфікаційних робіт магістрів затверджуються та закріплюються протоколом за студентами на засіданні кафедр, що випускають магістерські роботи, наприкінці вересня на останньому (випускному) курсі. В остаточному варіанті теми кваліфікаційних робіт магістрів затверджуються наказом ректора університету і не підлягають змінам⁷.

Після затвердження теми студент складає план, який обов'язково узгоджується із науковим керівником, робить бібліографічний опис і розробляє під його керівництвом індивідуальний план виконання роботи.

⁷ Чорновол-Ткаченко О.О. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. С. 16.

2.2. СКЛАДАННЯ ПЛАНУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Після вибору теми, насамперед, треба визначити певні правові інститути, які будуть розглянуті, ознайомитись з відповідною літературою (тобто вивчити стан проблеми, що розроблятиметься за темою дослідження), а потім визначити напрями, задачі та зміст роботи, на основі чого скласти план дослідження⁸.

План дослідження складається студентом під особистим контролем наукового керівника, який не тільки його детально перевіряє, але й вносить зауваження та корективи, обґрунтовуючи їх для студента. Під час обробки існуючої літератури за темою дослідження план уточнюється, стають більш розробленими його окремі частини.

Складений план дослідження дозволяє систематизувати завдання та зміст дослідження, що виконується студентом, логічно і послідовно викласти основні положення роботи, визначає її структуру і показує зв'язок між усіма розглянутими в ній елементами та окремими проблемами⁹.

Студент та науковий керівник складають розгорнутий план, який складається з розділів та підрозділів, рідше – з параграфів або підпунктів (Додаток 4). План дослідження на остаточних стадіях (під час оформлення роботи) трансформується у «Зміст» роботи.

⁸ Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. С. 104.

⁹ Положення про кваліфікаційні роботи Одеського державного університету внутрішніх справ. 2019. С. 7. URL: http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/ilovepdf_com-3.pdf.

2.3. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Кваліфікаційна робота звичайно складається зі:

- вступу,
- основної частини,
- висновків,
- списку використаних джерел,
- додатків (якщо вони потрібні).

Незалежно від обраної теми, структура кваліфікаційної роботи має бути такою:

- Титульний аркуш (Додаток 3).
- Анотація (Додаток 2).
- Зміст (Додаток 4).
- Наприкінці змісту надається перелік умовних позначень (при необхідності).
- Вступ.
- Основна частина, яка складається з декількох розділів (2-3). Розділи у свою чергу поділяються на підрозділи, що розкривають теорію питання та досвід практичної роботи. Кожен розділ може складатися з 2-4 підрозділів).
- Висновки.
- Список використаних джерел (Додаток 5).
- Додатки (при необхідності).

Анотація

На початку кваліфікаційної роботи присутній такий обов'язковий її елемент, як анотація. Анотація потрібна для того, щоб у короткій формі відобразити зміст роботи. Це не розгорнута характеристика виконаної роботи, а своєрідна презентація того, яку інформацію містить дана праця, аби кожен читач міг визначитися щодо корисності цього тексту для себе при виконанні своїх власних завдань.

Анотація до кваліфікаційної роботи магістра виконується на українській та англійській мовах. Мінімальний обсяг анотації українською мовою – 1800 друкованих знаків. Анотація англійською мовою є перекладом з української.

Після анотації вказується перелік ключових слів (як українською, так і іноземною мовами). Цей перелік включає до десяти основних слів і термінів, які безпосередньо відносяться до предмета дослідження даної кваліфікаційної роботи, і використовуються у її тексті.

Вступ

Вступ – це формулювання проблеми дослідження, викладення необхідних вихідних даних про предмет розмови, задачу дослідження, авторська оцінка шляхів її рішення. У вступі (до трьох-чотирьох сторінок) коротко характеризують тему, стан її теоретичного та практичного дослідження, значущість для науки, актуальність та підстави для розробки теми, визначають: межі дослідження (предмет, об'єкт, хронологічні рамки), цілі роботи та другорядні задачі; теоретичні основи та базові методи дослідження.

Вступ магістерської роботи повинен містити:

- актуальність роботи, її теоретичну і практичну значимість,
- оцінку сучасного стану наукової проблеми,
- мету та завдання,
- об'єкт, предмет,
- наукову новизну,
- методологію та методи, які використані у роботі,
- короткий опис структури роботи.

Обсяг вступу магістерської роботи - 4-6 сторінок (5 % від загального обсягу роботи).

Вступ доцільно писати після того, як сформована основна частина магістерської роботи. Якщо студент вирішив не торкатися деяких аспектів

теми, що охоплюються її формулюванням, він повинен зазначити про це у вступі та пояснити це.

Актуальність роботи – обґрунтування актуальності досліджуваного питання або проблеми, її соціальної та правової значущості. Висвітлення актуальності повинно займати одну сторінку. Цього буде достатньо, щоб показати теоретичне і практичне значення теми дослідження.

Обрана тема є актуальною, якщо вона:

- зумовлена потребами суспільства і правотворчої або правозастосувальної діяльності та відповідає потребам не лише сьогодення, але й майбутнього дня (соціологічний аспект актуальності роботи);

- стосується ще не досліджених аспектів якоїсь проблеми у юридичній науці, і дозволяє зробити висновки щодо новизни дослідження (гносеологічний аспект актуальності роботи);

- допомагає визначити логіку дослідження, яка обґрунтовує коло питань, з урахуванням сучасного рівня знань (логічний аспект актуальності роботи);

- визначає специфічні функції методу пізнання, принципи переходу до нових знань на основі ключових положень науки (методологічний аспект актуальності роботи);

- передбачає короткий аналіз практики щодо стану застосування певних правових інститутів, конкретних норм права, їх зміни або удосконалення (практичний аспект актуальності роботи).

Від актуальності у вступі потім слід переходити до мети та завдань дослідження.

Мета дослідження пов'язана з об'єктом та предметом і відображає кінцеві спрогнозовані результати дослідження. Для досягнення поставленої мети дослідження автор визначає послідовне виконання відповідних **завдань (задач)**, таких як:

– вирішення та обґрунтування теоретичних питань проблеми дослідження;

– виявлення недоліків чинного законодавства, прогалин і колізій у нормах права, типових помилок у правозастосувальній діяльності тощо шляхом вивчення практики та впровадження передового досвіду у діяльність відповідних державних органів;

– обґрунтування системи заходів щодо вирішення проблеми, розробка методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження в практиці відповідних установ і організацій. Мета роботи конкретизується через низку відповідних завдань (задач): вивчити, описати, встановити, вдосконалити, розвинути, обґрунтувати, розробити тощо¹⁰.

Завдання (задачі) повинні формулюватися стисло, чітко і конкретно, оскільки їх вирішення повинно скласти зміст відповідних розділів кваліфікаційної роботи магістра. Далі слід визначити об'єкт та предмет дослідження, які мають бути логічно взаємоузгоджені і пов'язані між собою темою кваліфікаційної роботи магістра.

Об'єкт дослідження – це правове явище, процес або суспільні відносини, на тлі яких (у контексті) існує обрана автором проблема. Об'єкт дослідження характеризує систему безпосередніх і опосередкованих зв'язків та співвідношень предмета дослідження з певною сферою оточуючого світу.

Предмет дослідження міститься у межах об'єкта. Він вказує на суттєві зв'язки та відношення, властивості, аспекти, функції, які є визначальними для даного дослідження. Як правило, визначення предмета дослідження тією чи іншою мірою співпадає з формулюванням теми роботи.

Важливим етапом дослідження є вибір **методів дослідження**. Вони використовуються як інструмент, завдяки якому здобувається необхідний фактичний матеріал, досягається обрана мета та здійснюється вирішення поставлених у роботі завдань. Автор кваліфікаційної роботи магістра має

¹⁰ Положення про кваліфікаційні роботи Одеського державного університету внутрішніх справ. 2019. С. 8-9. URL: http://oduv.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/ilovepdf_com-3.pdf; Бірта Г.О. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. С. 105.

володіти компетенцією аналізувати та обирати та використовувати ті методологічні засоби, які найбільш ефективно спроможні сприяти вирішенню на сучасному рівні поставлених у кваліфікаційній роботі магістра задач дослідження.

Успішність виконання кваліфікаційної роботи магістра в найбільшою мірою залежить від уміння вибрати найбільш результативні методи дослідження, оскільки саме вони дозволяють досягти поставленої в кваліфікаційній роботі мети. Методи наукового пізнання прийнято ділити на *загальні та спеціальні*.

Більшість спеціальних проблем конкретних наук, і навіть окремі етапи їх дослідження потребують застосування спеціальних методів вирішення поставлених у роботі завдань. Слід зазначити, що такі методи мають досить специфічний характер. Природно, що вивчаються, розробляються й удосконалюються вони конкретними спеціальними науками. Ці методи ніколи не бувають довільними, тому що визначаються характером досліджуваного об'єкта і предмета.

Крім спеціальних методів, характерних для певних галузей наукового знання, існують загальні методи наукового пізнання, які на відміну від спеціальних використовуються на всьому протязі дослідного процесу і в самих різних за предметом науках.

Загальні методи наукового пізнання зазвичай ділять на три великі групи:

1) *методи емпіричного дослідження* (спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент);

2) *методи, що використовуються як на емпіричному, так і на теоретичному рівні дослідження* (абстрагування, аналіз і синтез, індукція, моделювання та ін.);

3) *методи теоретичного дослідження* (сходження від абстрактного до конкретного та ін.)

Основна частина роботи, яка поділена на розділи, присвячена викладенню змісту теми дослідження. Кожен розділ повинен мати завершеність змісту та містити висновки, які підтверджуються фактами, думками різних вчених та практичними даними. Текст повинен мати логічну, чітку побудову, що відповідає темі дослідження. Всі розділи мають бути взаємообумовлені та пов'язані між собою.

Основна частина кваліфікаційної роботи магістра складається, як правило, з 3-4-х розділів. Формулювання назв і зміст розділів повинен поєднуватися темою роботи та повністю її розкривати. Однак, назва розділів не повинна дублювати назву всієї роботи. Матеріал у розділах повинен викладатись логічно, лаконічно та аргументовано, та відповідати вимогам, які встановлені до кваліфікаційних робіт магістрів.

Перший етап роботи над основною частиною треба починати з вивчення традиційних каталогів та картотек – карткових та електронних. З метою повного виявлення літературних джерел необхідно використовувати різні джерела пошуку: каталоги бібліотеки МГУ та НУ»ОЮА», а також провідних бібліотек міста, автоматизовану бібліотечно-інформаційну систему ОНЮА UniLib, бібліотечні посібники, спеціальні періодичні видання, електронні носії інформації (Інтернет) з матеріалами за обраною темою.

Матеріал за обраною темою можливо збирати та обробляти за допомогою сканування та комп'ютерної обробки отриманої з різних джерел інформації. **Назва розділів не повинна співпадати з назвою всієї роботи та має охоплювати за змістом назви підрозділів.**

В 1-му розділі, як правило, висвітлюються історичні та теоретичні аспекти обраної теми, визначається ступінь її вивченості на основі огляду відповідної вітчизняної та зарубіжної літератури, уточнюється значення обраного об'єкта дослідження, класифікуються та уточнюються наукові поняття та інше. Тобто перший розділ присвячується теоретико-правовому та історико-правовому аналізу обраної теми, він є основою для розробки

прикладних аспектів теми роботи, які студент буде викладати в подальших розділах (рекомендований обсяг 30 % від загального обсягу роботи).

2-й розділ повинен мати аналітичний характер, тобто студент на підставі теоретичного матеріалу, викладеного в першому розділі, та даних виробничої практики про правовий аспект діяльності конкретної організації або про позитивні та негативні сторони діючого законодавства, повинен висловити свою особисту думку та особисте бачення кола питань стосовно обраної теми, свої розробки, систематизацію або узагальнення отриманого матеріалу, а також показати різні шляхи та засоби вирішення проблеми, скласти пропозиції щодо вдосконалення підходу до проблеми, яка досліджується.

У цьому розділі має бути надана коротка організаційно-правова та правова характеристика об'єкту дослідження (чинної нормативно-правової бази, правової основи діяльності організації, підприємства, правоохоронних органів). Досить важливо, щоб узагальнення теоретичних положень та аналізу законодавчої бази, викладених у першому розділі, були підтверджені конкретним практичним матеріалом у другому розділі (рекомендований обсяг 30-40 % від загального об'єму роботи.)

3-й розділ може бути присвячений розгляду та аналізу проблем, пов'язаних з ефективністю чинної нормативно-правової бази, правової діяльності організацій, підприємств, правоохоронних органів та ін., перспектив подальшого розвитку або реформування правових явищ. У третьому розділі доцільно вказати на основні шляхи вдосконалення законодавства України та приведення його у відповідність з міжнародними нормативами, надати узагальнену оцінку ефективності розроблених пропозицій, оцінити практичну спрямованість та цінність роботи, вказати на механізми реалізації зроблених пропозицій. Обсяг 3-го розділу може складати 20-30 % від загального обсягу роботи.

Логічним завершенням кваліфікаційної роботи магістра є **висновки**, які подаються у вигляді окремих положень, пропозицій чи рекомендацій.

Кожен висновок має відповідати поставленій задачі (такі завдання чи задачі знаходяться у вступі роботи). В стислій формі, в логічній послідовності викладаються зроблені автором узагальнення – висновки конкретного характеру, які повинні бути покладені в основу доповіді при захисті кваліфікаційної роботи магістра перед Екзаменаційною Комісією. Обсяг висновків у кваліфікаційних роботах магістрів, як правило, складає 5-6 сторінок.

Список використаних джерел з посиланнями у кваліфікаційній роботі магістра повинен складатися з 80-100 першоджерел.

В Україні 01 липня 2016 р. набув чинності ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання», який установлює види бібпосилань, правила та особливості їхнього складання і розміщування у документах.

2.4. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Особливе значення має оформлення кваліфікаційної роботи магістра, яка має бути набрана на комп'ютері. Робота виконується на білому папері формату А-4 (210x297 мм). Після остаточного узгодження чернетки з керівником можна оформляти чистовий варіант. Перед тим як виконувати з чернетки кваліфікаційну роботу магістра, її треба ще раз перевірити, уточнити назву роботи в цілому та її розділів, підрозділів, таблиць, послідовність розміщення матеріалу, звірити цифрові дані, обґрунтованість і чіткість формулювань, висновків та рекомендацій.

Друкування тексту – за допомогою комп'ютера здійснюється через 1,5 міжрядкових інтервали, 14 кегль, шрифт Times New Roman.

Поля:

зліва – 30 мм;

праворуч – 10 мм;

вгорі і знизу – 20 мм;

від краю до верхнього колонтитула – 20 мм;

від краю до нижнього колонтитула – 20 мм.

Заголовки розділів пишуть по центру симетрично тексту великими літерами.

Заголовки підрозділів – по центру симетрично тексту малими літерами (крім першої). Переноси слів у заголовках не допускаються. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з 2-х або більше речень, їх відділяють крапкою. Відстань між заголовком та текстом – 1 інтервал. Заголовки підкреслювати не рекомендується. Кожний розділ слід починати з нового аркуша (сторінки). Підрозділи починають з відступом від попереднього тексту на 1 інтервал на тій самій сторінці.

Нумерація

Сторінки кваліфікаційної роботи нумерують арабськими цифрами, але на титульному аркуші та додатках номер не ставлять. Нумерація починається

з 2-го аркушу (Зміст). На сторінках номер ставлять у правому верхньому куті.

Ілюстрації, таблиці, графіки

Ілюстрації, таблиці і матеріал роботи на ПЕОМ, що розміщені на окремих аркушах, включають в загальну нумерацію сторінок і нумерують арабськими цифрами у межах розділу.

Таблиці нумерують послідовно арабськими цифрами у межах розділу. У правому верхньому куті таблиці над відповідним заголовком розміщується напис «Таблиця» з позначення її номера. Нижче (через 1,5 інтервали) пишеться назва таблиці (з абзацу або посередині).

Список використаних джерел складається в алфавітному порядку (згідно вимог державного стандарту) або в наступній послідовності (нормативно-правові акти, спеціальна література та матеріали практики):

Нормативно-правові акти:

1. Міжнародні правові акти (якщо вони використовуються).
2. Конституція України.
3. Закони України.
4. Постанови Верховної Ради України.
5. Укази і розпорядження Президента України.
6. Постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України.
7. Накази, інструкції, видані міністерствами та відомствами України.
8. Акти місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.
9. Локальні нормативно-правові акти організацій.

Спеціальна література

Наукова, навчально-методична, видана українською, російською або іноземними мовами, періодичні видання.

Матеріали практики (судової, слідчої тощо).

Список першоджерел у кваліфікаційній роботі магістра можна розміщувати в алфавітному порядку. У цьому разі бібліографічний опис

(список літератури) складають безпосередньо за друкованим текстом роботи. Кожний бібліографічний запис починають з нового рядка з порядковою нумерацією. Літературу розташовують в алфавітному порядку авторів та назв праць, спочатку видання українською мовою, потім – іноземною.

Додатки нумеруються цифрами (Додаток 1, Додаток 2, Додаток 3 і т.д.) на кожному окремому додатку. Послідовність вміщення додатків визначається порядком появи посилань на них у тексті роботи. Додатки можна позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, Ї, О, Ч, Ъ, наприклад, додаток А, додаток Б тощо. Один додаток позначається як додаток А. Можливо також додатки позначати арабськими цифрами.

При оформленні додатків окремою частиною (книгою) на титульному аркуші під назвою кваліфікаційної роботи магістра друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ».

3. КЕРІВНИЦТВО КВАЛІФІКАЦІЙНИМИ РОБОТАМИ МАГІСТРІВ ТА ЇХ РЕЦЕНЗУВАННЯ

3.1. ФУНКЦІЇ НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

Функції наукового керівника кваліфікаційної роботи магістра зводяться до допомоги студентам в обрані теми дослідження в залежності від наукової зацікавленості студента. Обрання та формулювання теми допомагає визначитись і з об'ємом роботи. Протоколом кафедри за студентом закріплюється тема дослідження та науковий керівник.

Науковий керівник перевіряє бібліографічний опис, який студент підібрав до обраної теми та пропонує необхідну літературу. Після уточнення списку літератури, складається зміст роботи, що згодом може бути уточнений. Відповідно до затвердженого графіку проводяться консультації з випускником та контролюється процес виконання роботи.

Як тільки студент підготував чернетку роботи, науковий керівник її детально перевіряє, вносить зауваження та уточнення. Важливим моментом є оформлення роботи відповідно до зазначених вище вимог – це відбувається під безпосереднім контролем наукового керівника.

Після того як робота буде оформлена належним чином, здана на кафедру та зареєстрована у встановленому порядку, науковий керівник готує детальний відгук на роботу.

3.2. ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ВІДГУКУ ТА РЕЦЕНЗІЇ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Відгук складається науковим керівником кваліфікаційної роботи магістра та містить такі елементи, як актуальності теми дослідження, наукове і практичне значення роботи, її оригінальності, аналіз використаної літератури, лаконічно та аргументовано розкривається зміст роботи по розділах. Керівник підписує відгук і передає його на кафедру для проведення малого захисту (попереднього захисту). Оформлена відповідно до вимог кваліфікаційна робота магістра повинна бути подана на малий захист відповідно до графіку малого захисту, запропонованого випускаючою кафедрою, на якій виконувалась робота.

Рецензування кваліфікаційних робіт магістрів здійснюється після отримання відгуку на роботу. Рецензентом є один із науково-педагогічних співробітників кафедри, де виконується робота. Рецензент має спеціалізуватись на темі дослідження.

Рецензія на кваліфікаційну роботу магістра повинна бути обсягом не менш, ніж 2 сторінки, детальною та включати:

- 1) положення про актуальність, новизну та самостійний характер виконання;
- 2) висновок на відповідність виконаної роботи завданню;
- 3) характеристику використання студентом останніх наукових і практичних досягнень, глибину знань нормативно-правової бази, вміння та володіння використовувати ці знання на практиці;
- 4) перелік позитивних характеристик роботи (без переліку розділів та підрозділів);
- 5) зауваження щодо змісту роботи та її оформлення, які надають можливість автору роботи відповісти у ході захисту на поставлені зауваження та публічно захистити роботу;

б) відгук про роботу в цілому, висновок про можливість практичного використання роботи студента, рекомендацію щодо захисту¹¹.

Студент мусить бути ознайомлений зі змістом рецензії не пізніше, ніж за день до захисту кваліфікаційної роботи магістра. Внесення змін у кваліфікаційну роботу магістра після одержання рецензії не допускається.

¹¹ Положення про кваліфікаційні роботи Одеського державного університету внутрішніх справ. 2019. С. 18.
URL: http://oduvs.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/ilovepdf_com-3.pdf.

4. ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА ДО ЗАХИСТУ ТА ЇЇ ЗАХИСТ

Попередній (кафедральний) захист обов'язково проводиться на засіданні кафедри за участю наукового керівника та рецензента. У ході захисту оцінюється готовність роботи в цілому, відповідність змісту роботи її тематиці, ступінь та глибина розробки теми. Студенту ставляться запитання відповідно змісту роботи, які виникають під час захисту, або запитання, які можуть виникнути під час захисту перед Екзаменаційною Комісією. **Попередній захист проводиться за 2-4 тижні до терміну проведення захисту кваліфікаційних робіт магістрів перед Екзаменаційною Комісією.** Рекомендовані до захисту роботи разом з відгуком та рецензією подаються на підпис завідувачу кафедри.

До захисту студент готує стислу доповідь, в якій викладає основні результати дослідження. Регламент доповіді – до 10 хвилин. Перед захистом доцільно ретельно прочитати рецензію, особливу увагу звернути на висловлені рецензентом зауваження, і підготувати на них аргументовані відповіді.

Захист кваліфікаційної роботи магістра є відкритим, тому що відбувається на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії. Він проводиться у вищому навчальному закладі. Під час захисту кваліфікаційної роботи студент зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження у відгуках та рецензіях, а також на запитання представників Екзаменаційної комісії, які були поставлені у ході захисту.

Оцінку роботи студента виставляє ЕК, яка виставляється як оцінка за результатом іспиту, та виводиться за загальною сумою балів наступним чином:

Шкали оцінювання			
Університетська	Національна		Шкала ЄКТС
90-100	5	відмінно	A-відмінно

80-89	4	добре	В-дуже добре
70-79			С-добре
60-69	3	задовільно	Д-задовільно
50-59			Е-достатньо (мінімальні критерії)
26-49	2	незадовільно	FX-незадовільно
1-25		незадовільно	F- незадовільно(потрібна додаткова робота)

Присутність наукового керівника на захисті кваліфікаційної роботи магістра є бажаною, але не обов'язковою. Однак присутність рецензента є обов'язковою.

Рішення Екзаменаційної комісії про присвоєння кваліфікації студентам, що захистили кваліфікаційні роботи магістра, оголошується наказом ректора МГУ. Дипломи випускникам вручаються Президентом МГУ, ректором та директором ШЕМВ в урочистій обстановці.

Захищені кваліфікаційні роботи магістра реєструються і здаються випускаючою кафедрою в архів університету, в якому вони зберігаються протягом 5-ти років.

***Зразок форми заяви на затвердження теми кваліфікаційної роботи
магістра***

Завідувачу кафедри

професору _____

студента _____

(ПІБ студента)

_____ курсу

(курс)

спеціальності « _____ »

денної (заочної) форми навчання

тел. _____

ЗАЯВА

Прошу закріпити за мною тему кваліфікаційної роботи
магістра _____

та призначити науковим керівником _____.

« ____ » _____ 20__ р.

підпис студента

ПІБ студента

Зразок анотації

АНОТАЦІЯ

Kish T.A. Конституційно-правовий статус глави держави в зарубіжних країнах. – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота магістра, спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність», Міжнародний гуманітарний університет, Одеса, 2020 рік.

Метою кваліфікаційної роботи магістра є аналіз конституційно-правового статусу глави держави в зарубіжних країнах.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, основної частини, яка включає три розділи, висновків і списку використаних джерел.

У першому розділі розглянуто теоритичні основи конституційно-правового статусу глави держави.

У другому розділі досліджено компетенцію – як основоположний елемент конституційно-правового статусу глави держави.

У третьому розділі проаналізовано гарантії діяльності та відповідальність глави держави у зарубіжних країнах.

Ключові слова: глава держави, статус, правосуб'єктність, компетенція, гарантії діяльності, відповідальність.

ANNOTATION

Kish T.A. Constitutional and legal status of the Head of State in foreign countries. – Manuscript.

Master's thesis, 262 "Law enforcement", International humanitarian university, Odessa, 2020.

The purpose of the master's thesis is to analyze the constitutional and legal status of the head of state in foreign countries.

The thesis consists of an introduction, the main part, which includes three sections, conclusions and a list of sources used.

The first section discusses the theoretical foundations of the constitutional and legal status of the President.

The second section examines competence - as a fundamental element of the constitutional and legal status of the head of state.

The third section analyzes the guarantees of activity and responsibility of the Head of State in foreign countries.

Keywords: Head of State, status, legal personality, competence, guarantees of activity, responsibility.

Зразок титульного аркушу кваліфікаційної роботи магістра

**МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРАВА, ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра державно-правових дисциплін**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

магістра

на тему:

**«КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ГЛАВИ ДЕРЖАВИ В
ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ»**

Виконав(ла): студент(ка) II курсу

спеціальності

081 «Право»

ПІБ студента

Керівник:

Рецензент:

Одеса – 20__ року

*Зразок титульного аркушу кваліфікаційної роботи магістра для заочної
форми навчання*

**МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРАВА, ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Кафедра державно-правових дисциплін

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

магістра

на тему:

**«КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ГЛАВИ ДЕРЖАВИ В
ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ»**

Виконав(ла): студент(ка) II курсу

спеціальності

081 «Право»

ПІБ студента

Керівник:

Рецензент:

Одеса – 20__ року

Приклад розробки змісту кваліфікаційної роботи магістра

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ІНСТИТУТУ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ	
1.1. Поняття конституційної юрисдикції та статус органів конституційної юстиції.....	
1.2. Органи конституційної юрисдикції в Україні та законодавстві інших країн.....	
1.3. Роль та місце Конституційного Суду України в системі вищих органів державної влади в контексті європейського досвіду.....	
РОЗДІЛ 2. ІНДИВІДУАЛЬНА КОНСТИТУЦІЙНА СКАРГА В ЗАКОНОДАВСТВІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН	
2.1. Форми здійснення конституційного контролю та моделі конституційної скарги.....	
2.2. Конституційна скарга як форма звернення до органу конституційної юрисдикції.....	
РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ЧИННОГО ЗАКОНОДАВТЦВА УКРАЇНИ ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ КОНСТИТУЦІЙНОЇ СКАРГИ	
3.1. Інституціоналізація конституційної скарги в Україні.....	
3.2. Актуальні питання впровадження інституту конституційної скарги в Україні.....	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	

Приклад оформлення списку літератури

Оформлення бібліографічного опису в кваліфікаційній роботі у списку використаних джерел здійснюється за ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання»¹².

Приклади оформлення літератури у списку використаних джерел:

КНИГИ	
Приклади	Однотомні видання
один автор	<p>Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.</p> <p>Краснова М. В. Договори в екологічному праві України: навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Алерта, 2012. 216 с.</p> <p>Кузніченко С. О. Закон України "Про правовий режим надзвичайного стану": наук.-практ. комент. / Одес. держ. ун-т внутр. справ. Харків: Право, 2015. 164 с.</p>
два автори	<p>Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України: монографія. Харків: Еспада, 2004. 192 с.</p> <p>Каткова Т. В., Каткова А. Г. Закінчення досудового слідства у кримінальних справах: практич. посіб. Харків: Право, 2011. 136 с.</p>
три автори	<p>Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження: монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків: Право, 2011. 312 с.</p> <p>Helfer M. E., Kempe R. S., Krugman R. D. The battered child. 5th ed. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1997. 700 p.</p>
чотири більше авторів	<p>Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження: монографія. Харків: Юрайт, 2013. 288 с.</p> <p>Колективні політичні права і свободи людини та</p>

¹² ДСТУ 8302:2015. БІБЛІОГРАФІЧНЕ ПОСИЛАННЯ. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. (Інформація та документація). – 3 внесеними поправками.

	громадянина в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Є. І. Григоренко та ін.; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків: [б. в.], 2013. 352 с.
автор(и) та редактор(и)/упорядник(и)	Петрик О. І. Шлях до цінової стабільності: світовий досвід і перспективи для України: монографія / відп. ред. В. М. Геєць. Київ: УБС НБУ, 2008. 369 с. Plath S. The unabridged journals / ed. K. V. Kukil. New York, NY: Anchor, 2000. 680 p.
автор(и) та перекладач(і)	Питерс Т., Уотермен Р. В поисках эффективного управления (опыт лучших компаний) / ред. Л. И. Евенко; пер.: Д. Васильев, В. Зотов. Москва: Прогресс, 1986. 424 с. Laplace P. S. A philosophical essay on probabilities / trans.: F. W. Truscott, F. L. Emory. Original work published 1814. New York, NY: Dover, 1951. 196 p.
без автора	Галузева економічна політика держави: проблеми правового забезпечення: колект. моногр. / за наук. ред. Д. В. Задихайла. Харків: Юрайт, 2013. 520 с. Конституція України: наук.-практ. комент. / редкол.: В. Я. Тацій (голова) та ін. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2012. 1128 с.
Приклади	Багатомні видання
	Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. Т. 1: Історія держави і права України. 848 с. Енциклопедія історії України: у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ: Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с. Кримінальне право України. Загальна частина: підручник: у 2 т. / за ред.: В. В. Сташис, В. Я. Тацій. 4-те вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2010. Т. 1. 456 с.
ІНШІ ВИДАННЯ	
автореферат и дисертацій	Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2010. 36 с. Лісов О. С. Новітня вітчизняна історіографія створення та діяльності розвідки і контррозвідки України у 1917–1991 роках: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 20.02.22 / Нац. ун-т оборони України ім.

	Івана Черняхівського. Київ, 2017. 20 с.
дисертації	Костенко В. О. Економіко-правове забезпечення використання та охорони земель: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 183 с. Bryant B. D. A sequentially articulated experiment to compare two instructional software input infrastructures: Doctoral dissertation / University at Albany. Albany, NY, 1998. 150 p.
архівні документи	Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. Наукове товариство ім. Шевченка. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
патенти	Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G 21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.
препринти	Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт / НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
стандарти	ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107- 1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.
бібліографічні покажчики	Володимир Володимирович Сташис: (до 85-річчя від дня народж. та 60-річчя наук.-пед. і громад. діяльності) / Нац. акад. прав. наук України; упоряд.: В. І. Борисов, В. І. Тютюгін, Л. М. Демидова. Харків: Право, 2010. 108 с. (Біографія і бібліографія вчених-правознавців). Лисодед О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992–2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків: Одиссей, 2003. 128 с.
каталоги	Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк: Лебедь, 2005. 228 с.

		Історико-правова спадщина України: кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Землянщина. Харків, 1996. 64 с.
ЧАСТИНА ВИДАННЯ		
розділ книги		<p>Борисова В. И. Право частной собственности в системе социальноэкономических прав и свобод граждан и пути его реализации. Харьковская цивилистическая школа: право собственности: монография / ред. И. В. СпасибоФатеева. Харьков: Право, 2012. Разд. 3, гл. 1. С. 87-99.</p> <p>Даньшин І. М. Злочини проти громадського порядку та моральності. Кримінологія. Загальна та Особлива частини: підручник / ред. В. В. Голіна. 2-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2009. Розд. 15. С. 138-145.</p>
тези, доповідь		<p>Шаповал В. Свобода та "природні права" людини як основа людського виміру права. Антропологія права: філософський та юридичний виміри (стан, проблеми, перспективи): матеріали першого всеукр. круглого столу, м. Львів, 16–17 верес. 2005 р. Львів: Край, 2006. С. 286-295.</p> <p>Wu C. K., Makhoulouf M. M. Predicting the response of Aluminium casting alloys to heat treatment. Light Metals 2011: Proceedings of the technical sessions presented by the TMS Aluminium Committee at the TMS 2011 Annual Meeting & Exhibition, San Diego, California, USA, 27 February – 3 March, 2011. Hoboken, NJ: Wiley, 2011. P. 834-836.</p>
стаття довідкового видання	3	<p>Ріяка В. О. Декларація митна. Юридична енциклопедія. Київ: Укр. енцикл., 1998. Т. 2. С. 29.</p> <p>Bergmann P. G. Relativity. The New Encyclopedia Britannica. Chicago, IL: Encyclopedia Britannica, 1993. Vol. 26. P. 501–508.</p>
стаття продовжуваного видання	3	<p>Гетьман А. П., Лозо В. І. Державно-правові проблеми подолання екологічної кризи в епоху глобалізації. Проблеми законності. Харків. 2013. Вип. 123. С. 65–77.</p> <p>Данильян О. Г., Петришин О. В. Проблема взаємовпливу правового виховання державотворчого процесу: українські реалії. Вісник Національної академії правових наук України. Харків, 2010. № 2. С. 28–39.</p>
стаття періодичного видання	3	<p>Тацій В. Я., Тютюгін В. І., Пономаренко Ю. А. Виклики сучасності і кримінальне право. Голос України. 2016. 29 січ. (№ 16). С. 6–7.</p>

(журнал, газета)	Itzkoff D. A touch for funny bones and earlobes. New York Times. 2010. March 31. P. C1.
рецензії	<p>Драч О. О. [Рецензія]. Український історичний журнал, 2016. № 1. С. 217–219. Рец. на кн.: Темченко А. І. Традиційні мантичні практики: архаїка знакової системи. Черкаси: ІнтралігаТОР, 2015. 112 с.</p> <p>Csikos R., Garcia E., Worley R. Book Reviews. Journal of Criminal Justice Education. 2010. Vol. 21, No. 1. P. 93–99. Review of the book: Beck E., Britto S., Andrews A. In the shadow of death: Restorative justice and death row families. Oxford, NY: Oxford University Press, 2007. 336 p.</p>
ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ	
Приклади	<p>Оболенцев В. Ф. Базові засади системного аналізу злочинності та віктимізації в Україні: монографія. Харків; Костянтинівка, Сектор "С" АТО: Юрайт, 2016. 116 с. URL: http://dspace.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/12015/1/Obolecncev_2016_mon.pdf (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Colletta L. Political satire and postmodern irony in the age of Stephen Colbert and Jon Stewart. Journal of Popular Culture. 2009. Vol. 42, No. 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.</p>
ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ	
Приклади	<p>Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131.</p> <p>Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій: постанова Каб. Міністрів України від 15.06.1998 р. № 1099. Офіційний вісник України. 1998. № 28. Ст. 1062.</p> <p>Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. Дата оновлення: 12.03.2017. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 16.09.2014 р. № 1678-VII. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1678-18 (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Проект Закону про внесення змін до Податкового</p>

	<p>кодексу України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році: від 15.09.2016 р. № 5132. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60035 (дата звернення: 17.03.2017).</p> <p>Ухвала апеляційного суду Полтавської області від 27 серпня 2014 р., судова справа № 551/818/14-к. URL: http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/41131992# (дата звернення: 17.06.2016).</p> <p>Case of Benham v. The United Kingdom (Application no. 19380/92): Judgment European Court of Human Rights, 10 June 1996. URL: http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57990 (Last accessed: 17.03.2017).</p>
--	--

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бірта Г.О., Бургу Ю.Г. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
2. ДСТУ 8302:2015. БІБЛОГРАФІЧНЕ ПОСИЛАННЯ. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. (Інформація та документація).
3. Кислий А. М., Гевко В. В. та ін. Методичні рекомендації щодо підготовки магістерської роботи. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2019. 27 с.
4. Матвієнків С.М. Дипломна та магістерська роботи як кваліфікаційне дослідження. Івано-Франківськ : Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2013. 67 с.
5. Положення про кваліфікаційні роботи Одеського державного університету внутрішніх справ. 2019. 27 с. URL: http://oduvsv.edu.ua/wp-content/uploads/2016/09/ilovepdf_com-3.pdf
6. Теорія і методика професійної освіти: навчальний посібник / за ред. З.Н. Курлянд. К.: Знання, 2012. URL: http://pidruchniki.com/1486011055093/pedagogika/magisterska_robota_kvalifikatsiyne_doslidzhennya.
7. Чорновол-Ткаченко О.О. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 156 с.